

איש לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פדולוי ישראל,
על מדות טובות
שביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כב חשון תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 4:03 תל-אביב 4:17 חיפה 4:07 מוצאי שבת - ירושלים 5:17 תל-אביב 5:18 חיפה 5:16 ר"ת 5:55

פרשת חיי-שרה

חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים ולטפל בצרכי קבורתם!

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כג"ד) ומהפסוק "לכל באי שער עירו" (שם,י)

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק להלן: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: הדא הוא דכתביב: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבדו" (משלי כא-כא). "צדקה" - זה אברהם שנאמר "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה". "חסד" - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-יג).

מספרים חז"ל בגמרא (בבא מציעא פד:): כאשר הגיעה שעתו של רבי אליעזר בן רבי שמעון להפטר מן העולם, אמר לאשתו: יודע אני כי החכמים כועסים עלי ולכן הם לא יתעסקו בי כהוגן לאחר מיתתי, על כן תשכיבי אותי בעלית הגג שלי... וכך שכב שם כעשרים שנה! ולא הרקיבה גופתו [רק פעם אחת יצאה תולעת מאוזנו, וגילה בחלום שזה משום ששמע מבזים ת"ח ולא מיחה]

ולכאורה ראיה מכאן שקבורת המת משום כפרה. שהנה נסתפקו חז"ל (בסנהדרין מו:): האם חיוב קבורה כדי למנוע בזיון המשפחה או כדי לכפר למת בזה שנקבר בתחתית ארץ. והנפ"מ באופן שאמר קודם מיתתו שאין רוצה שיקברוהו. אם הטעם משום בזיון המשפחה אין שומעים לו, ואם משום כפרה, יכול לומר שאינו רוצה. ואולם יתכן שכאן לא היה בזיון, משום שידע שלא ירקב, וממילא אין ראיה לצד זה או זה.

ממשיכה הגמרא לספר: יום אחד היתה מריבה בין אשתו של רבי אלעזר לשכנתה, ואמרה השכנה: תהא אשתו של רבי אלעזר כבעלה שלא ניתן לקבורה. אר"א אמרו חכמים, מכיון שכבר נודע לבריות שאין רבי אלעזר חי ולא נקבר הרי אין זה כבודו ויש לקבורו. ויש אומרים שיקברוהו משום שאביו רבי שמעון בר יוחאי נראה בחלום לחכמים ואמר להם: "פרידה אחת יש לי ביניכם ואין אתם רוצים להביאה אצלי".

מה ההבדל בין שני הטעמים הללו? מבאר **המהר"ל ז"ל (בחידושי אגדות)** דהנה יש לדון על חיוב הקבורה האם הוא משום כבוד החיים או מצד כבוד המתים?

ונראה לומר שלפי הטעם הראשון [שמכיון שנודע אין זה לפי כבודו] נמצא שסיבת קבורתו משום החיים שאין זה מתאים שיהיה המת עם החיים [לכן "החי" - השכנה, עוררה על כך] ואילו לפי הטעם השני [שאביו ביקש בחלום שיביאוהו אליו] הוא מצד המתים שראוי הוא להיות עם אבותיו [לכן אביו המת הוא שעורר על כך].

בספר מנורת המאור (נר ג' כלל ח' ח"ג) מובא, כי המתעסק בקבורת המתים ובהספדים, גומל חסד לעצמו, מלבד החסד שעושה למתים ולקרוביהם. וכל כך למה? מפני שבהתעסקו בזה, גורם לו לשבר גאון ליבו, וליראה מן החטא, ולהלך בדרכי מצוה בזוכרו יום המיתה. כמו ששינינו באבות (פ"ג מ"א): "הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך..."

גמילות חסד עם המתים...

סיפר הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל: בכל ערי ליטא היה זמן מוצאי שבת ויום טוב שבעים ושתיים דקות אחרי השקיעה, וכך נהגו בכל ישיבות ליטא, פרט לתלמודי תורה דקעלם, שם הנהיג הסבא מקעלם להאריך עוד חצי שעה אחר זמן זה.

וכל כך למה? כדי לגמול חסד עם הנפטרים אשר מנוחתם כבוד בקעלם, שלא יחזרו לגיהנם עד כעבור חצי שעה נוספת, כמובא בספה"ק דאין מחזירין הנשמות לגיהנם במוצאי שבת עד שכל בתי כנסיות שבאותה העיר כבר התחילו בתפלת ערבית.

שימוש חכמים

גומל לאיש חסד כפועלו...

מעשה שהיה ברבי **יצחק חסיד**, שהיה מתרחק מאוד מעבודה זרה, ולא היה עובר במקום שיש בו עבודה זרה. כשנפטר, הניחו אותו בעגלה כדי לילך ולקבורו, לפי שבית החיים היה רחוק.

והנה בשער העיר היתה עבודה זרה, ולא היתה דרך אחרת לעבור בה, כי אם דרך השער ההוא. ונעשה נס שבדיוק ביום שנפטר, נפל קיר החומה מעצמו, וכך נפרצה דרך חדשה, הרחק ממקום העבודה זרה.

מאחר שהנפטר השתדל בחייו שלא לעבור דרך העבודה זרה, ושלא להיות מוצל מצידה, עשה לו הקב"ה נס זה".

מעם לועז-יתרו

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבך כי אל ארצי ואל מולדתי תלך..." (פרק כד-ג,ד)

ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מתרץ הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בדעות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

"מדות טובות" הוא יסוד החיים ממש

התנאי הראשון של חיי נשואין טובים, הוא "מדות טובות". ובוזה בחן אליעזר את רבקה, כמו כן אברהם אבינו השביע את אליעזר על לקיחת אשה לבנו יצחק, ולא השביע אותו על השטר שנתן לו שכל נכסיו נותן ליצחק. ולא חש שאליעזר ישנה ויקח לעצמו את השטר, מכיון שעל שאר עניינים סמך על אליעזר כי הוא המושל בכל אשר לו, אבל בלקיחת אשה לא סמך על אליעזר כל עוד שלא נשבע לו.

מה ההבדל בין זה לזה? מדוע בענייני ממון סמך עליו ואילו בענייני שידוך לבנו לא סמך עליו?! אלא התשובה היא כי מדות טובות הוא יסוד החיים ממש, ואי אפשר לוותר על זה כמלוא נימה, משא"כ בעניינים אחרים אפילו כל כסף שבעולם, בזה ניתן להסתמך על אליעזר.

הן כבר אמר הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל על מה שנאמר בתורה "וינחם יצחק אחרי אמו" והיינו שרק לאחר שרבקה באה לביתו וחזרו כל המעלות שהיו בבית שרה, חזר עמוד הענן ועוד, רק אז ניחם יצחק על מות אמו.

ולכאורה מדוע לא ניחם קודם לכן, הרי היו מופתים רבים וגילויים מן השמים שאשתו רבקה היא בת זוגו? אלא למדנו מכאן שכל עוד אין את המדות הטובות והמעלות שבין אדם לחברו, לא מספיקים המופתים והגילויים שיש מן השמים. (עפ"י בית ומנוחה)

כל ישעו וחפצו של החכם - לתיקון מדותיו

בסגולת עמל התורה לזכך את המדות! כך כותב החזון איש (בספרו **אמונה ובטחון** - פרק ד-טו): "ואם התורה מתקנת המדות בעמלה ובקנין החכמה כמשפט חקוק בחוק הנפש... ואוהב את הענוה בטבעו ושונא את הגבהות בטבעו, אוהב את החסד בטבעו ושונא את האכזריות בטבעו, אוהב את הסבלנות ושונא את הכעס. כי כל ישעו וחפצו של החכם לתקן מדותיו ומצטער על נטיותיו הרעות תכלית הצער, ואין כאב לחכם. ככאבו על הכשלו במדה של גנות, ואין שמחה לחכם כשמחתו על תיקון מדותיו..."

ידועה אמרת חז"ל (פסחים מט:): "לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח. לא מצא בת ת"ח, ישא בת גדולי הדור [רש"י: אנשי מעשה וצדיקים]. לא מצא בת גדולי הדור, ישא בת ראשי כנסיות" וכו'.

וביאר הגרי"ש אלישיב שליט"א בשיעורו (מובא בספר **הערות**) מה מעלה יש בגדולי הדור יותר מאשר באחרים [ראשי כנסיות, גבאי צדקה, מלמדי תינוקות]? אלא משום שהם אנשי מעלה וצדיקים. שהם עושים לטובת הציבור גם ברוחניות וגם בגשמיות וזה מראה יותר על מדות טובות מאחרים, ובת שגדלה והתחנכה בבית כזה שבו מטיבים לכולם ברוחניות ובגשמיות, הרי שגם בה הושרשו המדות הטובות הללו, וזה יסוד הבית היהודי, ולכן ישאנה.

להדבק במדותיו של הקב"ה...

דרכו של כ"ק האדמו"ר רבי נחום מטשערנוביל זצ"ל היתה להטיב עם כל נפש מישראל, אפילו עם ריקנים שבהם, מימיו לא הביט און ביעקב, ונהג לקרוא לכל יהודי בשם "צדיק" ולפייסו במתנות למעלה מיכולתו.

פעם הסביר רבי נחום את פשר מנהגו זה, ואמר כהאי לישנא: "אני מתכוון לתפוס בקצה מדותיו של הקב"ה, מה הוא "טוב ומטיב לרעים ולטובים" אף אני כן..."

מעיינות הנצח

מדות טובות מילדותו...

מסופר על כ"ק האדמו"ר מבעלז-רבי אהרן רוקח זצ"ל שכבר משחר טל ילדותו ניכר בו גודל טוב לבו ומדותיו הטובות. כל אימת שראה בצערו של אדם לא נח ולא שקט עד שעלה בידו להפיג את צערו.

כאשר נתנו לו הוריו כסף כדי לקנות בו לסעוד את ליבו, היה מוסרו לילד עני. כשנתנו לו אוכל שיאכל ב"חיידר", חילק מהאוכל לילדים בני עניים. **עפ"י "אדמו"רי בית בעלז"**

בכוחן של מדות להרוס... ובכוחן לבנות!

סיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל: לפני שנים אירע המעשה שלפנינו: בחור משיבת פוניבז' זכה להתארס בשעה טובה, ונהיה חתן אצל יהודי מתל אביב. בשבת בא הבחור להתארח אצל משפחת הכלה בתל אביב, ובשבת בבוקר הלך לבית הכנסת עם אבי הכלה, כמקובל.

והנה בבית הכנסת קרה דבר נורא שקשה לספר אותו בשויון נפש, זהו סיפור של שחיתות המדות ממש: אחרי התפלה ניגש אחד מהמתפללים לאבי הכלה ואמר: "את זה לקחת לחתן! ראית איך שהוא מתפלל כמו קל שבקלים..."

לא ניתן להאמין בכלל שיהודי יכול להיות עם כזו שחיתות (ובמיוחד כשהמדובר בבחור מתמיד וירא שמים, ולא מובן מה גרם לו לאותו אדם לדבר כך). כמובן שאבי הכלה כששמע זאת, חרב עליו עולמו על ה"מקח טעות" שעשה, והשבת עברה אצלו במצב רוח מאוד גרוט.

לאחד האברכים מלומדי הישיבה נודע מהענין ביום שלישי שאחרי כן. הוא פגש את הרב **דוד פרנקל זצ"ל** וסיפר לו מה אירע. אמר לו ר' דוד פרנקל: "רק אדם אחד בעולם יכול להציל את הבחור ממה שעלול להתרחש והוא רבינו **הגרא"מ שך**, לך אליו וספר לו כל הענין. וכך אכן עשה האברך. הוא סיפר להרב שך את כל המעשה.

שאל הרב שך: האם אתה יודע את הכתובת בתל אביב, מקום מגורי הכלה? והאברך ענה שיודע את הכתובת. אמר לו הרב שך: ניסע לשם. שואל האברך: "ניזמין מוניית?" אומר הרב שך: לא! ניסע באוטובוס. הם נסעו לבית הכלה דפקו בדלת והיא נפתחת.

נדהמו בני הבית: הרב שך בא אליהם בכבודו ובעצמו!... בעל הבית חרד לקראתו ושאלו: במה זכינו שראש הישיבה בא אלינו? **ענה** הרב שך: "הזדמנתי לתל אביב לאזור הזה, ושמעתי שאתם גרים כאן, ואתם ההורים של הכלה של בחור פלוני, חשבת, איך אפשר לעבור ליד ביתכם ולא להכנס ולספר לכם באיזו מרגלית טובה זכיתם, באיזה בחור נדיר זכיתם. בחור מופלג בתורה, בתפלה, ביראת שמים, במדות טובות. באתי להגיד לכם: אשרי חלקכם, ולברך אתכם..."

בעל הבית משתאה ונדהם למשמע אזניו. בבת אחת ירד לו מהלב כל הדאגה והחרדה. ב"ה לזוג הזה יש כבר נכדים, ושמעתי שעד היום אותו חתן איננו יודע כלל מהסיפור הזה.

פניני רבינו האבי עזרי

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד!

נלמד מהפסוק: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו" (פרק כה"א)

ואמרו חז"ל: "ויברך אלקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד). כיוצא בזה אמרו חז"ל: אמר רב שמואל בר נחמן: אף [הקב"ה] מראה פנים [=מנחם] לאבל, הדא הוא דכתיב (בראשית לה"ט) וירא אל יעקב עוד בבואו מפדן ארם ויברך אותו" מה ברכה ברכו? רבי יונתן אמר ברכת אבלים (בראשית רבה ח"ט)

מכתבי תנחומים של המשגיח זצ"ל ויבלט"א הגר"ש אלישיב

במכתב ניחומים ששיגר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל כתב בין היתר: "קבלו את משפטי ה' באהבה, כי אין דבר רע יוצא מהשי"ת, ואין זאת כי אם לנסות אותנו, הנה בידנו עתה לזכות בשעה קלה לחיי נצח... כן אני אומר, מי יכול לשער הזכות אשר יהיה לנפטר ע"ה אם אנחנו נקבל את דין שמים באהבה, ומי יודע אם לא בא לעולם רק בשביל להשיג מה שהשיג, ובשביל שעל ידו יהיה זכות בעדינו כדי לקבל דין שמים..."

במכתב תנחומים ששלח הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א למשפחת תלמיד חכם צעיר שנסתלק לבית עולמו כתב בזה הלשון: "על השאלה שנשאלתי על מה ולמה עשה ה' ככה, על שאלה זו כמובן שאין בידי להשיב. דרכי ה' נסתרים ומופלאים, והצור תמים פעלו. עם כל זה אני רוצה לציין כאן מה שכתוב בזהר הקדוש פר' וישלח:

"ר"ש אומר, הא אומר דוד מלכא עד לא הוה לא הוי ליה חיים בכלל, ואדם קדמאה יתב ליה וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוה, וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין". פירוש: דוד המלך נולד בלי שנים, ואדם הראשון הוא אשר העניק לו שבעים שנה מתוך אלף השנים שהיו קצובים בשבילו".

"יוצא מזה שלפעמים אדם חי עלי אדמות, ואינו יודע שיתכן שכל ימיו ושנותיו אשר הוא חי, ניתנו לו במתנה ובחסד, ולכן יש להודות לה' על המתנה היקרה הזאת אשר ניתנה, ואשר זכה לכתר תורה ולכתר שם טוב, ולהשאיר זרע פרי צדיק, דור ישרים יבורך אי"ה".

האם גם האבלים צריכים לנחם אחד את השני?

כאשר באו לנחם את הגאון רבי שמחה זיסל ברויזא זצ"ל על פטירת אחותו, נשאלה שאלה: האם גם האבלים צריכים לנחם האחד את השני? והזכירו את הכתוב אצל יעקב שכאשר התאבל על יוסף קמו בניו ובנותיו לנחמו, אף שגם הם היו באבילות, ומזה מוכח לכאורה שגם אבלים מנחמים אחד את השני.

אלא שמיד דחו את הראיה, שהרי האחים ידעו שיוסף לא מת, ומכיון שכך לא התאבלו, וממילא אין להוכיח משם על אבילות אחרת.

אך רבי שמחה זיסל אמר שהראיה נכונה היא, שהרי האחים רצו להראות שיוסף אכן מת ועל כן טבלו הכתונת בדם ואמרו חיה רעה אכלתהו. ואם בכל זאת ניחמו הרי ראיה שאבל האחד מנחם אף הוא את קרובו האבל.

כאשר ישב הגר"ש אלישיב שבעה על רעייתו ובא הגרש"ז ברויזא לנחמו, ישבו שניהם ושתקו דקות ארוכות. לאחר מכן הפטיר אחד מן הנוכחים ואמר "אגרא דבי טמא - שתיקותא" (ברכות ו:).

והסביר רבי שמחה זיסל פשר הדבר, כי באבילות כתוב "וידום אהרן". וכן: "נאלמתי דומיה החשתי". אם כן רואים שחלק מדרכי האבילות הוא להיות דומם, משום כך אף הבאים לנחם שותקים... כמו אומרים "אין בפינו מלים".

ומדרך הניחומים לאבל הוא זה, שלא רק הוא שותק, אלא גם האנשים משתתפים עמו באבלות ושותקים.

מאמץ עילאי למצות "ניחום אבלים"

בשנת תשכ"ג עבר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ניתוח מורכב ומסובך. עולם התורה עקב בחרדה ובדאגה אחר הצלחתו של הניתוח והרעיש בתפלה ובתחינה לפני בורא עולם, כדי שיעלה ארוכה לאחד המיוחדים שבגאוני הזמן. הניתוח עבר בחסדי שמים בשלום ובהצלחה.

כשהתאושש מעט מהניתוח והגיע עת שיחרורו מבית החולים הגיעו בני ביתו ללוותו לביתו. בניו הרבנים הגאונים שליט"א נדהמו לשמוע ממנו בקשה בלתי צפויה: על אם הדרך, לפני ששבים הביתה, חפץ הוא לעלות ולנחם את הגאון רבי שלום אייזן זצ"ל (מו"ץ העד"ח בירושלים) עקב פטירת נוות ביתו.

כמובן שנוכח מצבו הרפואי הרגיש עדיין, ניסו בניו בכל יכולתם להניאו מכך, אך הוא נחרץ היה בהחלטתו ולא הועילה הפצרתם.

לא חלפו דקות ארוכות, והם תמכו בו בעלותו במדרגות המובילות למשפחת אייזן, אשר בבתי נייטין, המדרגות שם אינן כמדרגות המצויות בזמננו, אלא מדרגות גבוהות במיוחד, וכך באיטיות ומתוך מאמץ עילאי, כאשר הוא נשען על ידי בניו, טיפס רבי שלמה זלמן, מעלה אחר מעלה, קומה אחר קומה.

הנוכחים בבית האבל, לא האמינו למראה עיניהם, כאשר ראו את רבי שלמה זלמן, אשר זה עתה סער העולם התורני בתפלה לרפואתו השלימה, כשהוא ניצב על מפתן הבית...

ראשו היה חבוש עדיין בתחבושת, ואם לא היה די מהתשישות של הניתוח, נוספה עתה גם התשישות מהעליה בגרם המדרגות.

רבי שלמה זלמן התיישב על הכסא, ואחר שהאבלים פתחו תחילה, החל לשוחח עמהם בנחת וברוגע, והשמיע בפניהם דברי חיזוק וניחום.

משהשלים את "חובתו" שעשה מתוך מסירות נפש מרובה, ייעד פעמיו למעון ביתו, כדי להמשיך ולהחלים מהניתוח הקשה.

בהזדמנות אחרת כאשר הטריח עצמו ופינה מזמנו ל"ניחום אבלים" שהכרותם עמו הייתה קלושה, והביעו בפניו על כך את פליאתם, השיב בהאי לישנא: "אדם מזמין את עמיתו לשמחת חתונה, והלה לא יכול להשתתף, שכן החתונה מתקיימת בערב מסויים, ואפשר שדוקא אז טרוד באירוע אחר, כך גם לגבי שמחת בר מצוה". וכאן המשיך בתמיהה רבת: "שבעה ימים יושב אדם כאבל, ואי אפשר למצוא זמן לבוא לנחמו!..."

חיכו ממתקים - כו

השתתפות כנה בצער...

הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל הלך לנחם את האבלים בימים הראשונים דוקא, בשעה שהאבלים שקועים עמוק בצערם והציבור הרחב ממעט להגיע. הוא סבר שזהו הזמן המתאים ביותר לנחם ולהשתתף בצערם (למרות שיש נוהגים שלא לנחם בשלושת הימים הראשונים).

לפני צאתו לקיים מצוה זו, היה עורך את דברי הנחמה ומסדרם לפי הענין, להביא צרי ללבם הדואב של האבלים באופן היותר מועיל.

בדברי הניחומים שהרעיף על האבלים שילב תמיד השתתפות כנה בצער הגדול, דברי חיזוק ואמונה שהכל מהקב"ה, בד בבד עם דברי נחמה וצפיה לעתיד טוב יותר.

יחיד ודורו

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"מ"ר" לייזר יהודה ועד "ר' נתן צבי"

מאידך גיסא: כאשר אני מעמיק באישיותו אני מגלה קווים מאפיינים - להפליא! - בינו לדמותו של דודו זקינו **הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל** - שטיפחו מאז הגיעו משיקגו לירושלים ועודו נער צעיר.

שניהם אהבו את התורה עד אין קץ, ושניהם היו יחידים ומיוחדים ביחס לזולת. היה לרבי נתן צבי ממי לינוק את דרכו המיוחדת, ואם כן כולנו תקווה שהמיוחדות הזו תמשיך בראשות בנו, ממלא מקומו, שאף הוא נקרא באותו שם נערץ **הגאון רבי אליעזר יהודה שליט"א**.

* * *

אם תרצו, ואם לאו, זהו סוד קסמה של ממלכת התורה מיר. המקום היחיד בעולם אותו אני מכיר וכל אחד מאלפי הלומדים מרגיש אהוב. מיר היוותה, מהווה ובעזרת השם תהווה אנטיזה למחלוקת, ריב ומדון.

די היה לשמוע את דבריהם של ראשי הישיבה בהספדים, כדי להבין עד כמה ביטלה "מיר" את האני ואת אנוכיותו. עומדים להם ראשי ישיבות - כולם קשישים מהמנוח והם מגדולי מרביצי התורה שבדור - ואחד אחרי השני מתבטלים בהתבטלות מוחלטת לראש הישיבה המנוח ומתארים כיצד הוא היווה עבורם משענת רוחנית וחומרית.

כל מי שמכיר אותם יודע שהדברים נאמרו מעומק הלב, וללא גרם של כחל וסרק!

ישיבת מיר היא לא רק הישיבה הוותיקה ביותר בעולם, היא גם הישיבה הגדולה ביותר בעולם. גדולה לא רק בכמות, אלא בעיקר באיכות. אין לך בעולם כולו מקום כה קטן שמאוכלס בקדרים כה רבים של גדולי התלמידי חכמים שבדור. לא אני הקטן מהווה את הכתובת כדי לעמוד על מסתרי ההשגחה, אך האמת זועקת: **כאשר אתה מוותר לזולת אתה לא מפסיד - אתה רק מרוויח!**

בישיבת מיר תמיד וויתרו. בתמורה לכך נתן לה הקב"ה לצמוח בקנה מידה דמיוני. בתמורה לכך העניק לה הקב"ה אלפי תלמידים ואלפי בוגרים שקשורים לישיבה ולראשי הישיבה באהבת נצח - כפי שלא תמצא באף ישיבה אחרת בעולם!

יתן הקב"ה שהאהבה הזו תמשיך לנצח!

הייתי מעורב בפרויקט מסוים שהתקיים בארה"ב והיה קשור להיסטוריה של ישיבת מיר - פותח איש שיחנו שמתגורר בחו"ל בסיפור מדהים.

לא הייתי היוזם, ולא היה לי מושג עד כמה מעורבים בעניין ראשי הישיבה בארץ - ובראשם **הגאון הטהור רבי נתן צבי פינקל זכר צדיק וקדוש לברכה**.

כתלמיד הישיבה - שבתו הגדול של רבי נתן צבי ברחוב העמלים' נגיש עבורו - התבקשתי להיכנס אל ראש הישיבה בקשר לפרויקט. נכנסתי, הצגתי בפניו את הנושא שהיווה עבורו הפתעה. כדרכו, חיך התעניין ובירך. עיניו הטובות הרעיפו אהבה אין סופית. יצאתי עם תחושה מופלאה.

הרגשתי שאני יכול להיות גאה על חלקי בפרויקט שהיסב נחת רוח גדולה לראש הישיבה הנערץ!

* * *

חלפו כמה שבועות ולאוזני מגיעה שמועה: ראש הישיבה כלל לא עודכן מראש בפרויקט - וממש לא ברור עד כמה נחה דעתו מהעניין. גורם מסוים שהתנגד לפרויקט ניצל את אי עדכונו של ראש הישיבה בנושא ובחש בקדרה.

ואז התברר לי דבר מדהים: כאשר ביקרתי אצל ראש הישיבה הוא כבר הכיר את כל הנושא. **רק על מנת שלא לגרום לי אי נעימות עשה את עצמו כביכול מופתע מהעניין לטובה ואף מתלהב ממנו!**

אין לי צל של ספק שכל ראש מוסד אחר היה פוטר אותי במילים הבאות: "אמור לשולחך, שבפעם הבאה ראוי להתייעץ קודם עם ראשי הישיבה..." ומי בכלל מעז לחשוב על תגובתם - הצפויה והאופיינית - של ראשי מוסד אחרים שהיו נוזפים בי על החוצפה וכו' וכו'...

ואילו, רבי נתן צבי, מחק את האגו האישי שלו לחלוטין מכל הענין. הוא לא רק בירך אותי, אלא חיך והתעניין והותיר אותי עם התחושה המתוקה,

--- שרק מי שיצא מחדרו מכיר אותה!!!

* * *

אני מספר את הדברים בדמעות של אהבה, אחר מיטתו של **יחיד הדור**. יחיד בעניינים שבין אדם לחברו. יחיד שלא היה כמותו, ומי יודע אם יהיה כמותו!?